

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 5. De hæredibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

neq; fratet, neq; Soror adit, in pari cognationis gradu se existere probant, & quam hæreditatis portionem accipiunt. Nomen à verbo Germanico *Sehen* derivatum videtur, quia hæreditatem adeunt descendendo *nidermarz-Seeht*. *Spigel. Lexic. Tholos. l. 40. Syntagm c 35. Roland. Rubrica 11 n. 1. & seq.*

II. Suus Patris hæres propriè vocatur, proximus descendens, & in potestate defuncti tempore mortis existens: cui annumerandi postumi, per subsequens matrimonium legitimati, vel per oblationem ad Curiam. *Instit. de hæreditatib. qua ab intestato §. Intestatorum, & seq.* sui hæredis, & patris una persona censetur, quoad bonorum successionem, adeo ut antequàm adeat hæreditatem eorum dominium acquirat, motiensque ad quoscunq; hæredes non secus, atque alia bona & iura sua transmittat Quod privilegium etiam filio religionem professo, & episcopo competit, quamvis patria potestate egressi censentur. *Gomez. l. 1. c. 9. Mol. Disp. 129. Silv. & Hæreditas §. 1. n. 1.* Nihilominus hæreditatem sibi eatenus debitam, si non se immiscuit, repudiare potest: ita ut nihil in eam iuris retineat, aut Dominij. *Sanck. de matr. l. 6 D. 4. n. 8. Less. c. 6. D. 13.* Quicunq; his inferior, non suus hæres reputatur, nec prius dominium hæreditatis obtinet, quam adeat, profitendo se hæredem esse velle. *§. ult. Inst. de hæredum qualitate.* licet nihil dum ex bonis apprehenderit. Conceditur verò illi unius anni spatium à notitia delatæ hæreditatis, ut de acceptanda, vel repudianda deliberet: intra quod si moriatur ius suum in hæredes transmittit. *Cum in antiquiorib. C. de iure deliber.* Hæreditas nondum adita iacere dicitur:

Vacare, cum nullus legitimus hæres adest. Dandus autem iacenti curator est ad petitionem creditorum, vel ex officio Iudicis. *l. 2. ff. de curatore bonis dando.* Hoc si negligatur iudicium contra iacentem hæreditatem institutum nullum erit. *Gaill. l. 2. obs. 130. & 152. Tholos. l. 42. c. 35. Laym. l. 3. tr. 5. c. 6. Tuschus V. Suias. §. 82. & seq.* No. Si pater filium nolit hæredem instituire, exhæredare debet causa, ob quam, scripto inserta. Sunt autem exhæredandi causæ 14. his versibus inclusæ.

*Bis septem ex causis exhæres filius esto.
Si patrem feriat, si maledicat ei.
Caricere conclusum si negligat, ac furiosum.
Criminis accuset, vel pareat insidias,
Si dederit gravia illi damna, nec hoste redemit,
Testar prohibet, vel dat arena locum.
Si pravos sequitur, vel amat genitoris amicam,
Non orthodoxus, filia quando coit.*

V. Roland. de testam. Rubr. 14. n. 13. Melonium Tit. 25. num. 1.

NOTA. Ut exhæredatio vim & effectum habeat, ipsa exhæredandi causa, eaque legitima & vera testamento inserenda est: alias à filio per querelam in officiosum ruptur, quemadmodum pluribus explicat *Iul. clarus §. de testam. Q. 40. Wesenbec l. ff. 28. Tit. 2. num. 5. Treutler. Vol. 1. Disp. 13. n. 10.*

III. Hæredes institui possunt, quicunq; specialiter non prohibentur: nec singulitantum, sed plures, imò Communitas quoque & Collegia. Nec obstat amentia, vel alius corporis defectus. *l. 1. C. de sacros. eccles. V. Wesenbec. lo. cit. v. 4. Gomez. 10. 1.*

20 l. c. 2. Prohibentur autem 1. Communi-
tas Iudæorum l. 1. C. de Iudæis. 2. Colle-
gium erectum privata auctoritate l. Colle-
gia §. in summa ff. de illic. colleg l. Colle-
gium C. de heredib. instit. Excipe Colle-
gia, vel Congregationes, quæ pietatis in-
tuitu constituta sunt. l. 1. ff. eod. 3. Depor-
tatus vel ad metalla damnatus l. 3. ff. de his,
quæ pro non scriptis habentur & l. 1. C. de
instit. hered. l. si in metallum ff. de his qui
pro non scriptis. 4. Hæretici & Apostata.
l. Manichæos. l. ult. C. de heredib. l. 3. de A-
post. eod. 5. Spurii, seu nati ex damnato &
punibili coitu. Auth. licet C. de natur. lib.
Auth. Quib. modis naturales. Si similiter pa-
rentes non succedunt in bonis Spurii. Au-
thent. Quib. modis. Avus tamen deficien-
te prole legitima Spurium hæredem insti-
tuere potest, non tamen intuitu patris.
Gaill. 2. Obs. 88. Roland. Rubr. 19. Ab aliis
item non ascendentibus institui possunt
spurij: imò succedere possunt ab intesta-
to fratribus, aliisque consanguineis uteri-
nis. Si uterini non sint, sed diversa matre
nati, non censentur habere cognationem
inter se & cum aliis cognatis Patris, quoad
bonorum successionem: idque etiam in
naturalibus & legitimatis locum habet.
Auth. quib. mo. natural. §. filium vero.
Tholos. l. 42. Syntagm. c. 35. Tanner. D. 4.
Q. 7. Dub. 11. 6. Qui Naturales filii secun-
dum Ius civile (cui non resistit Canoni-
cum) ab intestato succedunt patri in dua-
bus uncias, id est, textâ parte totius hæredi-
tatis, ex quibus Matri superstiti portio uti-
lis debetur. Auth. quib. mod. nat. off. legit.
§. si quis autem defunctus. & c. liberi 22.
Q. 4. modò filii legitimi desint, vel legiti-
ma uxor. Quamvis enim uxor non succe-
dat in bonis mariti, facit tamen, ne natu-

rales capere, aut succedere possint. Auth.
licet Patri. C. de nat. lib. Si contingat filios
vel nepotes legitimos superesse, non nisi
uncia tribuetur naturalibus, & illorum
Matri. Si nihil reliquerit Pater, in nulla
parte succedent: ali tamen à legitimis de-
bent. Matri verò cum legitimis succedunt,
etiam si ipsa sit illustris. Denique si Pater
non habeat filios, vel nepotes, vel descen-
dentes, habeat tamen ascendentes, illis as-
signata legitima potest naturales institue-
re etiam in totum. Si autem & ascenden-
tes legitimi desint, naturales in solidum li-
cebit instituire. Azo. l. 5. Rubr. 27. Molina
Disp. 166. Silv. V. Filiu 3. Treubl. Tom. 11.
Disp. 16. n. 3. Pari iure quemadmodum fi-
lii naturales succedunt parentibus, ita pa-
rentes filiis succedunt, ut par pietas serve-
tur. Si tamen alicubi concubinatus non
permittitur iuxta Auth. de Lenon & Auth.
Scenicæ eadem naturalium, & Spurio-
rum conditio erit. Az. 11. l. 2. c. 8. Sanchez
l. 4. Consil. c. 3. c. 16. & seq. 6. Testatorem
qui occidit, hæreditate privandus est, sal-
tem per Iudicis sententiam, ut fisco defe-
ratur. Clarus. V. Homicidium nu. 22. Nav.
l. 4. consil. 1. 7. Qui Cardinalem persequi-
tur, percutit, vel capit. c. Felicis. de pœnis in
6. Denique quicumque ob crimen aliquod
est intestabilis activè (hoc est inhabilis ad
testamentum faciendum) etiam passivè
intestabilis est, ut neque hæres esse possit,
neque aliquid ex testamento capere. Silv.
V. Hereditas §. 1. n. 2. Armilla. nu. 26. Lay-
man. l. 3. tr. 5. c. 5. n. 1. Less. c. 19. Dub. 5.

IV. Religiosi etiam professi hæredes
institui possunt, & succedere ab intestato,
dummodò Religio aut monasterium do-
minii bonorum capax sit. Clem. Exivi. V.
Quia igitur. de verb. sign. Nav. Comm. 2. de

Regular. nu. 50. Sanchez l. 7. Moral. D. 12. Rodrig. To. II. Q. 78. art. 1. Lessic. 41. Dub. II E contrario, quia bona immobilia non recipiunt Minores de Obser. & Capuccini, hæreditatis incapaces sunt (respectu personarum, quæ professæ) ita ut ipsi acquirant ius ad bona immobilia, & teneantur ad onera defuncti. Aliàs in favorem illorum relinqui potest hæreditas, ut per executores vendatur: iisque pretium detur pro necessariis ad victum, vestitum, fabricam, & similia, ut fusè declarat. *Roderiq. To. II. Q. 127 Tholos. l. 42. c. 35. n. 15. Roland. Rubr. 21. n. 15. Laym lo. cit. Silv. V. Hæreditas §. 2. Armilla n. 8*

V. Societatis Iesu professi, & Coadiutores formati omnis hæreditariæ successionis incapaces sunt. *p. 6. Const. c. 5. nu. 4.* quod tamen *Vadingus disp. 4. d. 5 §. 4.* ad suspensionem ab intestato restringit. Domus professæ autem, & ecclesiæ licet redditus stabiles admittere nequeant, quorum dispensatio penes ipsam Societatem sit, *Const. Par. 6. c. 2. nu. 12.* nihil obstat tamen, quo minus institui hæredes queant, ita, ut bona immobilia non retineant, sed vendant, & pretium in usus suos convertant; nisi fortè sit domus vel hortus, ad habitationem necessariam, aut recreationem opportunus. *Mol. D. 195. Sanch. l. 7. Mor. c. 27. n. 15. Laym l. 3. tr. 5. c. 5. V. Compend. privil. Soc. no. V. Bona. V. Communis. & V. alienatio.* Quid verò, inquis, si legatur aliquid domui professæ, quo ipsa non indiget? Si non addatur conditio repugnans paupertati Societatis, acceptari potest. Non indiget modo? indigebit aliquando. Possunt enim ad breve tempus retineri bona aliàs vendenda, ne subitanea venditio cum damno fiat. *Inflas. Si adiecta sit conditio repugnans an propte-*

rea legatum, vel donatio irrita sit? Dico non fore irritam, sed conditionem adiectam pro nulla haberi ex præsumptione, quia testator in causis piis censetur omnimodo bene facere voluisse indigentibus, & si scivisset vitium conditionis, minime apposuisset. *Suar. 4. de Reliq. l. 4. c. 9. Roderic. Tomo II. Q. 126. & 127. art. 1. & sequentibus. Laym. l. 3. Tract. 5. c. 6. n. 6*

VI. Professi Societatis Iesu, & Coadiutores formati recipere possunt primum aliquod legatum, cuius tamen liberam dispositionem, & usum non habeant. Nam eo modo, quo domus ipsa, & Societas, capaces & incapaces personæ sunt. Quomodo autem Societas pia legata admittere queat, paulò ante dictum est. Igitur si contingat Petri vel Pauli intuitu legati aliquid, valebit donatio, & recipietur eo modo, quo Regula, vel Constitutiones permittunt. *Suar. lo. cit. Laym. l. 3. tr. 5. c. 5. n. 5.*

VII. Quærent aliqui, Vtra paupertas maior sit Fratrum Minorum, an Societatis Iesu? Resolutio est, habere se, ut excedens, & excessum. Minorum paupertas excedit in eo, quòd nullius rei immobilis aut mobilis dominium admittat, nec in particulari nec in communi; item, quòd non habeat ullam actionem ad bona sibi relicta, neque hæres institui potest, at Societatis Domus professæ habent aliquarum rerum dominium in communi; puta mobilium, & immobilium, quæ ad habitationem, vel recreationem sunt necessaria, aut valdè convenientia: item ad res quaslibet sibi relictas actionem. Denique hæredes institui possunt ut nu. 4. explicatum. Excedit verò FF. Minorum paupertas, quia ecclesia illorum capax est legati annui ad cultum divinum, 2. recipere potest

potest stipendium pro Missa, concioni-
bus, & aliis ministeriis, quæ Societati mi-
nimè licent. *Suarez. 4. de Relig. l. 4. c. 9.*

VIII. Hæreditas generatim loquendo,
duobus modis aditur Verbo, & facto.
Verbo, ut si dixeris, *Volo adire hæredita-
tem.* Vel, *Iam nunc adeo. l. Avia C. de iure
deliberandi.* Facto, cum quis se ut hære-
dem gerit, faciendo actum aliquem, qui
non nisi ab hærede fieri solet, cuiusmodi
est satisfacere ex hæreditate creditoribus,
inhabitare domum hæreditariam cum fami-
lia sua, & sim. Adde, quod etiam adiu-
se præsumitur, qui ad deliberandum dato
tempore intra illud, neque adit hæredita-
tem, neque expressè renunciat. Hæc au-
tem renunciatio similiter unico verbo fie-
ri potest. Sed, factam renunciationem
semel, licetne postea retractare? Distin-
gue. Si minor est, potest per restitutionem in
integrum. *l. fin. C. de repud. her.* Si ut ma-
ior est, & extraneus, non admittitur am-
plius. *l. sicut C. eod. si autem suus hæres &
bona hæreditaria sunt in statu, quo fue-
runt tempore repudiationis, licet retra-
ctare infra triennium. Distractis bonis
nulla spes revocandi superest. l. fin. C. de re-
pud. her. V. Vesemb. in l. 2. Inst. tit. 19. c. fin.*

IX. Portio legitima hæredibus debita
triplex est. Vna retento communi nomine
Legitima appellatur: altera *Falcidia* à tri-
bunopl. *Falcidio*: tertia *Trebellianica* à
Trebellio Maximo, quia ipso Consule à
Senatu instituta est. *Legitima* simpliciter
sumitur ex bonis parentum, deducto ære
alieno, & funeris impensa. Debetur se-
cundum *Legitimas* filiis iure naturali, &
pro alimentis computatur: Mortuis
filiis ad nepotes legitime natos devo-
luitur. Hoc tempore, si tres vel qua-

tuor filii sint, triens, seu tertia pars bono-
rum est: si plures, semissis seu dimidia. Iure
Franconico autem duæ tertiæ sunt legiti-
ma filiorum. *Ordinat provinc. Par. 3. tit. 28.*
Falcidia debetur iure institutionis, &
est quarta pars totius hæreditatis, quam ut
suppleat deficientibus aliis bonis hæres
demit ex singulis legatis. *Auth. similiter C.
ad leg. Falcid.* Imò fieri posse aliquando,
ut filius duas quartas ex hæreditate detra-
hat, *Rolandinus* tradit in *Rubrica 29. nu. 2.*
Neque ex legatis tantum, sed etiam fidei-
commissis particulatibus, donationibus
causâ mortis: denique mortis capione, id
est, omni eo, quod occasione mortis
perceptum est. *l. 1. ff. de legatis l. si mortis.*
C. eod. Trebellianica itidem quarta hære-
ditatis pars est, quam sibi, retinet hæres in-
stitutus ea conditione, ut si decedat sine li-
beris alteri hæreditatem restituat. *§. sed
quia Inst. de fideicom. hered. Mynsing. in §.
seq. quia Inst. de fideicom. her. Gaill l. 2. obs.
38 Tholos. l. 42. Synr. c. 34. Roland. Rub. 17.*

X. *Falcidia* non detrahitur in legatis ad
pias causas relictis. *Auth. Similiter. C. ad
Falcid.* Si tamen ecclesia, vel pius locus
instituat hæres, detrahitur *Falcidia* de
legatis relictis alteri ecclesiæ, vel pio loco:
quia currit privilegium cum privilegio, &
sic ad ius commune regredimur. Idem de
Trebellianica ius esto, ut in legatis ad pi-
as causas non decerpatur. *Tholos. l. 42. Synr.
c. 34. Comitoll. 7. Q. 10. n. 3. silvest. V. Por-
tio legitima. n. 9 & seq. & V. Legatum §. 4.
n. 6. Gaill l. 2. Obs. 119.* Præterea non detra-
hitur. 1. quando testator sciens quantita-
tem bonorum suorum prohibuit. *Auth.
Sed cum testator C. ad l. falcid.* In dubio
autem præsumitur novisse. 2. non detra-
hitur ex legato relicto cum perpetua ina-

lienabilitate. *Auth. sed in eare. C. eod. 3. neque ex legato libertatis, vel ad libertatem. §. ul. Inst. de le. Falc. 4.* quando alicui legatur Scriptura de re, cuius legatarius iam erat dominus. *l. prædiorum. ad le. Falc. 5.* quando hæres habita noticia virium hæreditatis soluit initio quibusdam integra legata: tunc enim nil aliis demere potest, nisi fortè per errorem maiores, qui revera sint, putaverit vires hæreditatis esse. Rursus in pœnam prohibetur Falcidiam detrahere in hisce tribus casibus. 1. quando nõ confecit inventarium secundum formam, & tempus præscriptum. 2. quando monitus à Iudice intra annum nõ est executus voluntatem testatoris. 3. quando negavit, vel subtraxit quippiam de substantia hæreditatis §. *Hinc nobis. Versu sancimus & V. si verò non.* Nihilominus, quia ad hanc pœnam non tenetur, nisi post sententiam Iudicis, si culpa & fraude caret, detrahere falcidiam, & retinere poterit *Mol. D. 213. Rolandin. in Rubr. 29. Mynsing. in §. cum autem Inst. hoc. tit. Schneidevvin. ib. in §. finalis. Card. Lugo D. 24. §. 12. §. 1.*

XI. Inventarii confectio, quam leges hæredi præcipiunt *Auth. de hered. §. Falcidia*, intra 3. menses cum res præsentis sunt, cum vero absentes, intra annum faciendam. *Franc. Marcus Pa. 1. Qu. 25.* iure Canonico non est necessaria. Vbicunq; enim ius civile in præsumptione fundatum est, ab Ecclesia non agnoscitur, adeoque nullam in conscientia obligationem parit. Posito igitur, hæredem in foro conscientia (ubi reo fides debetur) certum esse, quod bona fide egerit, non tantum detrahere falcidiam poterit, sed insuper ab omni alio onere, quod iure civili imponitur, solutus erit. *Card. Lugo disp. 24.*

Sett. 8. §. 5. Vvesenb. in l. 2. Inst. tit. 19. Rolandin. Rubrica 29. n. 18. Franc. Porcellinus de Inventar. c. 2. Guido Papa decis. 571.

XII. Intra tempus conficiendi inventarii, non potest hæres in iudicio conveniri à creditoribus regulariter; ipse verò alios convenire potest, præsertim debitores, non tamen ante tempus deliberandi. *Speculat. tit. de actore §. 1. Vers. quod est hæres.* Cogi verò potest intra prædictum inventarii tempus processum defuncti, vel reassumere, vel repudiare Pro hoc autem mensis illi ad deliberandum conceditur, nisi debitum hæreditarium ex nova conventionione cum illo esset renovatum. *Boerius in Decis. 53. Angel. Consil. 31. Decius Consil. 96. Melonius Tit. 39. Dist. 5.*

XIII. Quod alias obligationes attingit, licet regulariter ad hæredem transeat contractus. *Gaill. l. 2. obs. 2. n. 10. Lugo D. 23. §. 6. n. 100.* non tenetur tamen pro delicto, vel quasi delicto testatoris defuncti, nec contra illum actio datur, nisi in delictis propter quæ ipso facto pœna lege constituta est, ut patet in crimine hæresis, & læsæ maiestatis. Tunc enim contra hæredem agitur, non ut puniatur, sed ut bona, quæ in commissum ceciderunt, filio interatur *l. commiss. ff. de publicanis. c. 2. de præscript. l. 6. Boerius Decisione 57.* Tenetur præterea in duobus casibus. Primò, si filius contestata sit cum defuncto. *l. un. C. ex delictis defunctor.* Secundò, si aliquid pervenit ad hæredem ex delicto defuncti, Addit *Bartolus.* quando cunque de damni satisfactione agitur, contra hæredem procedi, ut secundum vires hæreditatis satisfaciatur. *c. Tuanos. de Vsur. c. Parochiano de sepulchris.* (Si fama à defuncto læsa sit, nec aliter compensari, quam pecunia

queat,

queat, hoc onus hæredi incumbere cenfet
Comitolus l. 4. Q. 42. secutus opinionem
 quorundam Theologorum probabilem,
 de qua re alibi fusiùs. Devotis similiter in
 proprio loco. Nunc sufficiat dixisse, realia
 ab hærede complenda esse, personalia
 non posse. *Vasq. c. 9. §. 3. dub. 5. Silo. V. He-*
reditas l. 11. Sayrus l. 10. Tr. 6. c. 7. Armilla,
V. Hæred n. 14. Cùm plures hæredes sunt,
 non tenetur in solidum quilibet, ad so-
 luenda debita, sed (nisi aliter disponatur)
 pro rata, seu portione sua *Baldus Consl.*
378. Boerius decis. 57. l. pro hæreduar. C. de
act. hæred. Excipe 1. nisi obligatio indivi-
dua sit. l. in exetuc ff. de verb. signif. 2. nisi
sit legatum ad hon. Dei & SS. vel rei pol-
licita l. 1. §. si quis ff. bac pollic. 3. nisi de-
functi bona tacite hypothecata sint debi-
tibus. Tabiena V. Hæred n. 6.

XIII. Præteritio vel exclusio hæredis
 legitimi testamentum irritum reddit, & in
 officiosum appellatur, quia in eo officium
 debitum, & benevolentia negligitur.
 Quocirca solis legitimis hæredibus pote-
 stas datur à centum viris petendi, ut illud
 rescissum velint, sibi que hæreditatem ad-
 iudicari. Vnde hæreduaris petitio. *l. si*
quis 34. C. de inof. testam. Idem ius datur
 filiis naturalibus, & spuris, cùm præte-
 reuntur à Matre, & aliis per lineam ma-
 ternam ascendentibus. *V. Schneidevorn.*
l. 3. Inst. tit. 1. Tholosan. l. 42. c. 20. & l. 46.
c. 7. Mynsing. Decade 2. Responso 12. etiam
hæredis hæred. l. Veluti. ff. de hæreditaris
petitione V. Vesenb. l. 2. tit. 17. Superest luc-
 cessio ab intestato, quæ paucis ex-
 pedienda, ne ab instituto
 nostro deviemus.

§. VI.

De successione ab intestato.

I. Intestatus mori dicitur, qui vel nul-
 lum, vel illegitimum testamentum
 condidit, vel si quod legitime factum e-
 rat, amissum, ruptum, aut abolitum fuerit.
 Item, si quidem legitime factum fuit testa-
 mentum, sed nullus ex eo hæres existit: vel
 institutus non vult adire hæreditatem.
 Denique quando filius, qui succederet,
 exhæredatus est, sed post mortem Patris
 proposita querelâ inofficiosi testamenti,
 per sententiam testamentum rescinditur.
V. Vesenbec. l. 3. Inst. tit. 1.

II. Tres ordines seu gradus sunt ab in-
 testato succedentium, ad quos omnes ca-
 sus referri possunt. 1. descendentium, in
 quo liberi, nepotes, &c. 2. Ascendentium,
 in quo Pater, avus & similes. 3. collatera-
 lium, in quo Fratres & sorores. Præterea
 filiorum 6 species numerantur, à *Glo. in c.*
Tanta. Qui filii sint legit. & in c. liberi 32.
q. 4. hoc ordine 1. sunt filii spirituales. 2.
naturales, & legitimi simul. 3. legitimi
tantum 4. naturales tantum. 5. Spurii seu
vulgò quæriti. 6. nati ex damnato concu-
bitu. Silo. V. Filiis n. 1. ad tria genera revo-
cat. Alii enim sunt naturales, & non legiti-
mi: alii legitimi, & non naturales: alii
denique legitimi, & naturales simul, Sed
prior divisio hoc loco commodior est.
 Secundum quam notatu digna sunt, quæ
 sequuntur.

III. In successione ab intestato primii
 sunt legitimi liberi, mares, aut femine, se-
 cundum æqualem portionem. Horum lo-
 co post mortem nepotes succedunt in stir-
 pes,